

NIEUWSBRIEF

MEI 2024

Inhoud

Leerateliers

- Jongeren, Inclusie, Participatie
- Veerkrachtig Ouder Worden
- Armoede
- Betekenisvol contact in de wijk
- Sociale Duurzaamheid

Professionaliseringsthema's

- Politisierend Werken
- Impact in de Sociale Basis
- Sociale Technologie
- Samenwerken

Versterken samenwerking medisch en sociaal domein

VOORWOORD

Dit jaar organiseert onze werkplaats samen met de werkplaatsen Gelderse Vallei, Noord-Brabant Fontys en Zuyd op 6 juni in Ede het landelijk symposium van de werkplaatsen. Het motto van de dag is 'Werelden verbinden voor Sociale Kwaliteit'. Dat is waar we in de werkplaats dagelijks mee bezig zijn. Samen leren en ontwikkelen voor lokale en regionale contexten waarin iedereen mee kan doen op een manier die past en goed doet. En daarvoor moet je werelden verbinden.

Bijvoorbeeld de werelden van inwoners, professionals en beleidsmakers; de werelden van verschillende domeinen zoals zorg, welzijn, cultuur, wonen en werk; de werelden van ervaringskennis, professionele kennis en wetenschappelijke kennis.

Tijdens het symposium besteedt keynote spreker Klasien Horstman (hoogleraar Filosofie van de Publieke Gezondheidszorg aan de Universiteit van Maastricht) aandacht aan de verwevenheid van sociale, fysieke en gezondheidsaspecten van goed en gezond leven in de wijk. Het symposium zit al vol, maar je kunt je nog op de wachtlijst plaatsen. Zie hier de [aanmeldlink](#).

In deze nieuwsbrief krijg je ook de kans om een indruk te krijgen van hoe we in onze werkplaats werelden verbinden. We delen enkele *high lights* van de leerateliers in de afgelopen maanden. En we zoomen dit keer nader in op de professionaliseringsthema's uit onze regionale kennisagenda: waar werken we aan vanuit deze thema's en waarom.

Tot slot vertellen we in deze nieuwsbrief graag over een nieuw project van de werkplaats waarvoor we subsidie van het ministerie van VWS ontvangen met de opdracht de samenwerking tussen het medisch en het sociaal domein verder te versterken. Een mooie extra impuls om initiatieven in onze regio verder uit te bouwen.

Ik hoop je te ontmoeten in Ede op ons symposium. Graag tot dan!

Lisbeth Verharen

Leeratelier JIP (Jongeren, Inclusie & Participatie)

Plek voor meiden

Gemeente Apeldoorn en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) zijn samen een project gestart om te ontdekken wat meiden tussen de 13 en 23 jaar leuk vinden buiten. En wat zij nodig hebben om zich er thuis te voelen. Dit project, 'Plek voor Meiden', draait om het maken van buitenplekken waar iedereen, inclusief tienermeiden, zich welkom voelt.

Fijne plekken in de buurt waar iedereen mag komen, zoals parken, straten en pleinen, zijn belangrijk om gezond en veilig op te groeien. Maar onderzoek toont aan dat deze plekken niet altijd aansluiten bij wat tienermeiden nodig hebben en leuk vinden. Daar wil de Gemeente Apeldoorn iets aan doen!

De komende twee jaar gaan we samen met meiden uit de wijken De Maten en Noordoost onderzoeken wat zij belangrijk vinden in hun buurt. We luisteren naar hen en helpen hen om hun eigen ideeën waar te maken. Hierbij hebben we aandacht voor de samenwerking met verschillende professionals die nodig is om verbeteringen in de buitenruimte met elkaar én de meiden te realiseren.

Onlangs schoof wethouder Sunita Biharie aan bij de interviews die op dit moment gehouden worden met meiden die in deze wijken wonen, er naar school gaan of in hun vrije tijd komen. Wethouder Biharie, op de [website](#) van de gemeente Apeldoorn:

“Ik ben heel blij met dit project, waarin we goed luisteren naar meiden en hun ideeën over hoe we de buitenruimte aantrekkelijker en ook veiliger kunnen maken. Want die buitenruimte, die is van ons allemaal! Dus het is heel belangrijk om samen te ontdekken hoe we ervoor kunnen zorgen dat iedereen zich er ook prettig voelt. Dit project geeft meiden een stem, we kijken er enorm naar uit om met hun suggesties aan de slag te gaan.”

Dit project draagt bij aan een betere buurt voor iedereen, met speciale aandacht voor de wensen van de meiden. De gemeente Apeldoorn en de HAN slaan de handen ineen voor dit waardevolle initiatief. Vanuit de HAN zijn het lectoraat Werkzame factoren in de jeugd- en opvoedhulp en Leeratelier Jongeren, Inclusie en Participatie betrokken. We krijgen voor dit project een bijdrage van de Provincie Gelderland.

Meer weten over Plek voor meiden? Kijk op [Plek voor meiden \(han.nl\)](https://www.han.nl).

1 Foto: Peter Lous

Studerende mantelzorgers

Op 12 december jl. sloten we ons project Studerende mantelzorgers @ HAN af met een inspirerend en goed bezocht symposium. De afgelopen drie jaar hebben we ons vanuit leeratelier

JIP hard gemaakt voor het thema 'jonge mantelzorgers'. Hoewel veel kinderen en jongeren te maken krijgen met mantelzorg (zo heeft 1 op de 8 studenten in het hoger onderwijs mantelzorgtaken), wordt deze situatie vaak niet herkend en komt ondersteuning (te) laat op gang. Samen met studerende mantelzorgers zélf en betrokkenen binnen en buiten de HAN hebben we producten ontwikkeld die kunnen bijdragen aan het herkennen, erkennen en ondersteunen van studerende mantelzorgers maar ook breder inzetbaar zijn in relatie tot studentenwelzijn. Nieuwsgierig? Neem dan een kijkje op [Studerende mantelzorgers \(han.nl\)](https://www.han.nl)

Sociale kwaliteit voor jongeren

Niet voor elke jongere is meedoen in de samenleving vanzelfsprekend. Joos Meesters onderzocht hoe de sociale kwaliteit voor jongeren die niet zelfstandig een plek in de samenleving kunnen krijgen vergroot kan worden. Hiervoor portretteerde zij diverse jongeren. Haar boodschap: denk in kansen, investeer in empowerment en vaste contact. Voor een interview met Joos over haar onderzoek en een link naar het eindrapport bezoek je [We moeten de context veranderen waarin we jongeren begeleiden \(han.nl\)](https://www.han.nl)

Meer informatie over leeratelier Jip? Neem contact op met Hilde.Wierda@han.nl

Leeratelier veerkrachtig ouder worden

Vorbereiden op ouder worden - via het organiseren van collectieve bijeenkomsten

Het leeratelier organiseerde eind 2023 samen met een aantal partnerorganisaties collectieve bijeenkomsten over 'in gesprek over ouder worden'. De bijeenkomsten zijn geëvalueerd door HAN studenten en onderzoekers. De drukbezochte bijeenkomsten werden georganiseerd door professionals en door ouderen zelf. Deelnemers geven aan dat ze de inhoud van de bijeenkomsten interessant vinden en dat ze zich meer bewust worden over wat erbij komt kijken als ze ouder worden.

Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan 2 formats (draaiboeken), voor huisartsenpraktijken en welzijnsorganisaties, die kunnen helpen bij het organiseren van collectieve bijeenkomsten om ouderen in de buurt/wijk te ondersteunen bij het voorbereiden op ouder worden. De formats zijn ontwikkeld aan de hand van de bevindingen uit de evaluatie. Samen met huidige en nieuwe samenwerkingspartners gaan we verder, omdat we meer willen leren over wat de collectieve bijeenkomsten opleveren voor deelnemers en hoe dergelijke bijeenkomsten aansluiten bij behoeften uit de zorg- en welzijnssector.

Samen bouwen aan ondersteuning in de buurt, bijvoorbeeld via voorzorgcirkels

In dit thema werken momenteel 4 studenten van de HAN aan een onderzoeksopdracht. In

deze opdrachten brengen zij ervaringen in kaart van professionals en ouderen met het opbouwen van een netwerk of groep mensen in de buurt of wijk die elkaar willen ondersteunen en helpen. Aan de hand van de bevindingen uit dit onderzoek willen we samen met partners van het leeratelier instrumenten en methodieken door-ontwikkelen die zowel inwoners als professionals kunnen helpen bij het opbouwen van een dergelijk netwerk. Daarnaast kunnen de resultaten van het onderzoek aanknopingspunten geven om de samenwerking tussen professionele en informele zorg binnen een dergelijk netwerk te verbeteren. Het concept voorzorgcirkel lijkt daarbij veel potentie te hebben en de interesse onder verschillende partijen, waaronder de ouderen zelf, is groot. Binnen het leeratelier zijn eerste afspraken gemaakt over hoe we hierin samen willen ontwikkelen, onderzoeken en leren van verschillende varianten. Daarbij zoomen we ook verder in op het inzichtelijk maken van impact van een dergelijk concept.

Dementievriendelijke samenleving - mee blijven doen in sociale verbanden

Samen met Alzheimer Nederland, regio Nijmegen zijn 4 HAN studenten gestart met een vervolgonderzoek naar wat belangrijk is om mee te blijven doen in sociale verbanden als iemand dementie heeft. Het doel van dit project is om inzicht te krijgen in het aanbod, deze kennis te delen, ervaringen uit te wisselen en daarmee anderen te inspireren. In juni presenteren de studenten hun bevindingen.

Samenwerking tussen zorg en welzijn

Tijdens eerdere inventarisatiegesprekken met partners blijkt, dat samenwerken een belangrijk thema is. Het leeratelier Veerkrachtig Ouder Worden verkend samen

met andere leerateliers kansen om de samenwerking tussen zorg en welzijn te versterken. Een daarvan is taal: in beide werelden wordt een andere taal gesproken, die vaak niet van elkaar wordt verstaan. We zoeken naar concepten en begrippen die een verbindende rol kunnen hebben in de samenwerking. We verkennen of en hoe de sociale kwaliteit benadering hierin een rol kan spelen. De waarden die aan sociale kwaliteit ten grondslag liggen (sociale rechtvaardigheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en menselijke waardigheid) spreken welzijnsprofessionals aan en geven een beeld. Een concept dat steeds meer resoneert bij zorgprofessionals, is 'positieve gezondheid'. Daar waar dit concept vertrekt vanuit een individualistisch perspectief, is de sociale kwaliteit benadering veel meer gericht op het inrichten van de omgeving. Een begrip dat zowel binnen zorg als welzijn wordt gebruikt is 'kwaliteit van leven'. Dit begrip is daarom mogelijk een vertrekpunt om te verkennen wat overeenkomsten en verschillen zijn in taal die gesproken wordt in beide domeinen. Samen met andere leerateliers van WSDAN willen we een werkvorm ontwikkelen en uitproberen, waarin zorg- en welzijnsprofessionals met elkaar in gesprek kunnen gaan om meer begrip te krijgen van ieders taal.

Kennisbijeenkomst Leeratelier Veerkrachtig Ouder Worden op 20 juni 2024

Het leeratelier Veerkrachtig Ouder Worden organiseert op 20 juni een kennisbijeenkomst. Interesse? Bekijk de [uitnodiging voor 20 juni](#).

Meer informatie over het leeratelier Veerkrachtig ouder worden? Neem contact op met Harmke.Hulshof@han.nl en/of Ineke.Wijnen@han.nl

Leeratelier Armoede

Het ZakgeldProject

In 2018 ontwikkelden (ervaringsdeskundige) onderzoekers vanuit de Werkplaats Sociaal Domein Arnhem en Nijmegen samen met ouders, sociaal werkers en studenten het Zakgeldproject. Deze via actieonderzoek ontworpen interventie draagt bij aan het verkleinen van de kans op de intergenerationele overdracht van armoede waarbij schaarste in financiële middelen, kennis, en/of vaardigen en de gevolgen daarvan van de ene generatie (ouders) op de volgende (kinderen) wordt overgedragen. Sinds de start is de opzet van het ZakgeldProject gewijzigd en verbeterd, we hebben het onlangs als interventie aangeboden aan de erkenningscommissie effectieve interventies van Movisie met als doel dit jaar te worden opgenomen in de databank van erkende interventies.

Het ZakgeldProject richt zich op het voorkomen en verminderen van generatiearmoede door het vergroten van de financiële kennis, financiële vaardigheden en zelf-effectiviteit van ouders en (hun) kinderen. De primaire doelgroep van het ZakgeldProject betreft kinderen in de leeftijd van 6 t/m 12 jaar die niet structureel kunnen oefenen met zakgeld en/of op ouder(s) zich onzeker voelen over hun financiële opvoedvaardigheden.

In het ZakgeldProject oefenen ouders en kinderen met zakgeld. Het oefenen met zakgeld wordt ondersteund door thematische ouder- en kinderbijeenkomsten onder begeleiding van een projectteam. Dit projectteam bestaat uit een sociaal werker, kinderwerker en een ervaringsdeskundige. Door experimenteel leren, peer-to-peer educatie en co-creatie worden ouders en kinderen gesterkt in hun financiële

(opvoed)vaardigheden en zelf-effectiviteit. Concreet oefenen ouders door hun kinderen bijvoorbeeld wat meer vrijheid te geven in het omgaan met geld:

“Voorheen betaalde ik dat. Nu staan ze voor de kassa te overleggen over waar het goedkoper is. Ze leren plannen en prijzen vergelijken. (Deelnemende moeder)”

Het afgelopen jaar beschreven, verspreiden en vervolgden we het project. Een samenvatting van de opbrengsten is te vinden op de online themapagina.

Onderzoek: bestaanszekere toekomst van 12-plussers

Tijdens de uitvoering van het ZakgeldProject kregen we geregeld de vraag: ‘Heb je ook een project voor 12plussers?’. Sociaal werkers zien dat 12plussers uit financieel minder draagkrachtige gezinnen meer kans hebben dat financiële wensen en ambities leiden tot (financieel) gedrag dat resulteert in schulden of financiële moeilijkheden.

“Het is een bekend probleem dat deze groep zich laat verleiden als geld-ezel. Ze moeten dan wat geld pinnen en krijgen daar 10 euro voor. Maarja, dat is toch weer 10 euro.”
(Jongerenwerker Lochem)

De vraag is hoe we kunnen bijdragen aan een bestaanszekere toekomst van 12plussers uit gezinnen met financiële problemen. Hierbij onderzoeken we of en hoe experimenteel leren, peer-to-peer educatie en co-creatie ook werkzaam zijn voor deze leeftijdsgroep.

Om meer zicht te krijgen op ‘wat er speelt’, gaan we de komende maanden met jongerenwerkers, buurtwerkers, jeugdcoaches in gesprek over intergenerationele armoede en bestaans(on)zekerheid bij jongeren. Na de verkenning onder professionals, organiseren we gesprekken met ouders die ervaring hebben met financiële krapte. In samenwerking met jongeren onderzoeken we

wat en wie zij nodig hebben om financieel weerbaar te kunnen zijn of blijven. Dit voorbereidende onderzoek wordt op dit moment uitgevoerd met partners van de [Werkplaats Sociaal Domein Arnhem en Nijmegen](#) in Arnhem, Lingewaard en Lochem. Het onderzoek wordt gedaan door onderzoekers van de het Leeratelier Armoede, met [onderzoeksbureau Gelijkschap](#) en met studenten van de HAN. Wilt u zich hierbij aansluiten of hebt u vragen dan kunt u contact opnemen met Carinda.jansen@han.nl

‘Financieel veerkrachtig’ ouder worden

Ook bij ouderen kan de bestaanszekerheid onder druk staan. HAN-studenten onderzoeken in opdracht van de WSDAN in hoeverre digitale obstakels hieraan bijdragen. Studenten van verschillende opleidingen onderzoeken hoe ouderen zich via digitale portalen toegang verschaffen tot online voorzieningen. De studenten vragen ouderen of zij een, rechtstreeks toegankelijk, inkomensondersteunend aanbod online willen aanvragen en onderzoeken wat daarbij wel en niet behulpzaam is om toegang te krijgen tot de voorziening. We verwachten de resultaten aan het einde van dit studiejaar. Vragen? Mail met janneke.lakerveld@han.nl

Leeratelier Sociale Duurzaamheid

Energiearmoede

In het leeratelier zijn we de laatste maanden bezig geweest met het opbouwen van kennis over en inzichten in het fenomeen energiearmoede en de rol van sociaal werk hierbij. Vanuit het lectoraat Sociale Duurzame Praktijken hebben wij in het kader van het Interreg NWE SCEPA (Scaling Up the Energy Poverty Approach) project een literatuur review uitgevoerd over de bestaande maatregelen om energiearmoede aan te pakken in de West-Europese context. De leidende draad in het rapport wordt gevormd door antwoorden op de vragen: Wat werkt? Voor wie? Onder welke omstandigheden? Met welke uitkomst als gevolg? Een van de conclusies van het rapport is dat het louter technisch kijken naar energiearmoede en met die blik oplossingen bedenken, niet zo zinvol blijkt. Energiearmoede is een complex issue en uit de literatuur blijkt dat werken vanuit de vraag “waar is energie voor bedoeld?” een veel opener en breder denkkader biedt dat veel aanknopingspunten geeft voor handelen. Zowel om enerzijds het bewonersperspectief daadwerkelijk te betrekken alsook om anderzijds de kwestie op een meer fundamentele en integrale manier te adresseren vanuit het perspectief van breed welzijn: energie draagt immers niet direct bij aan welzijn, maar datgene waar energie je toe in staat stelt, zoals een warm huis, koeling van voedsel, schone kleren of communicatie met naasten en dierbaren.

Delen van kennis: congressen & masterclass

De boodschap vanuit de groeiende expertise op dit gebied brengen we via het leeratelier op verschillende plekken voor het voetlicht. Op het IFSW (International Federation of Social Workers) congres in Panama verzorgde Karin Landsbergen eind maart een presentatie over de rol van sociaal werk bij energiearmoede, en Erik Jansen verzorgde een presentatie tijdens de European Conference for Social Work Research medio april in Vilnius. Ook onze praktijkpartners van het NWO KIC Just Prepare project, zoals in onze Learning Labs in Gemert en Dukenburg benaderen het leeratelier met de vraag om op dit gebied onze expertise te delen. Zo komt het projectbrede Learning Lab Gemert op 1 juli mede in het teken te staan van energiearmoede en verzorgt het leeratelier vanuit het lectoraat en in samenwerking met het landelijk Platform Energiebewustzijn op woensdag 29 mei tijdens de Arnhem Electricity Week voor de ZorgAlliantie een masterclass sociale duurzaamheid, getiteld: “Waar is energie voor nodig? Van een brede kijk op energiearmoede naar transformeren in de energietransitie”. In deze masterclass bouwen we vanuit de HAN in samenwerking met Jolanda van der Veen van het Platform Energiebewustzijn en kunstenares Rosalie Apituley voort op de bevindingen uit het hierboven genoemde literatuuronderzoek. Startend vanuit de inzichten uit dat onderzoek zullen we met de deelnemers van de masterclass nadenken over handvatten voor een goede aanpak van energiearmoede, maar ook bedenken hoe we in en met de samenleving een fundamentele gesprek over energie in ons dagelijks leven op gang kunnen brengen.

Leeratelier Betekenisvol contact in de wijk

Wijkwaardenkaart

Professionals in het sociaal domein werken steeds vaker wijkgericht. Maar hoe zet je het perspectief van de buurt centraal? De Wijkwaardenkaart is een tool om een betekenisvol gesprek te voeren over de wijk, waarbij de wensen en mogelijkheden van bewoners centraal staan.

We vinden het belangrijk om te weten wat bewoners waardevol vinden in hun wijk. Vaak gaat het over wat er niet goed gaat, maar hoe praat je over wat mensen waardevol vinden? In hun leven en in de buurt? Daarvoor is de Wijkwaardenkaart ontwikkeld. Professionals en vrijwilligers die actief zijn in het sociaal domein kunnen met de Wijkwaardenkaart in gesprek gaan. Zo horen ze wat er speelt in een wijk. Op basis van persoonlijke verhalen ontstaat een collectief verhaal van de buurt.

Op 22 mei lanceerden onderzoekers van het Lectoraat Versterken van Sociale Kwaliteit en sociaal werkers van Bindkracht10 de Wijkwaardenkaart. De Wijkwaardenkaart is gebaseerd op de eerder ontwikkelde gesprekstool ‘Waarde van Welzijn’, maar dan gericht op een wijk. Op [Lancering Wijkwaardenkaart \(han.nl\)](#) vind je meer informatie over de Wijkwaardenkaart, inclusief de handleiding om er zelf mee aan de slag te gaan.

Professionaliserings- thema's

In 2023 werd de Werkplaats Sociaal Domein Arnhem Nijmegen (WSDAN) gecontinueerd voor de periode 2023-2026. Binnen de Werkplaats Sociaal Domein Arnhem en Nijmegen (WSDAN) werken we met vijf professionaliseringsthema's: impact, samenwerken, ervaringsdeskundigheid, politiserend werken en sociale technologie. Deze professionaliseringsthema's lopen dwars door de vijf leerateliers van de werkplaats heen, te weten: Armoede, Betekenisvol Contact in de Wijk, Jongeren, Inclusie & Participatie, Veerkrachtig ouder worden en Sociale Duurzame Praktijken die focussen op maatschappelijke kwesties. Elk professionaliseringsthema wordt beschreven in een startdocument, waarvan er een aantal hieronder staan weergegeven. Op de website van de WSDAN vind je meer informatie over de professionaliseringsthema's.

Professionaliseringsthema Politiserend Werken

Politiserend werken is één van de professionaliseringsthema's. Met het professionaliseringsthema Politiserend werken verkennen we hoe structurele en systemische oorzaken van problemen voor kwetsbare burgers aangepakt kunnen worden in het sociaal domein.

Structurele en systemische oorzaken

De focus ligt op het identificeren en aanpakken van structurele en systemische oorzaken van problemen op individueel,

groeps- en gemeenschapsniveau. Denk hierbij onder andere aan belemmeringen voor kwetsbare jongeren op de huisvestings- en arbeidsmarkt, de impact van digitalisering op kwetsbare groepen en het groeiend aantal mensen dat dakloos is of in armoede leeft. Politiserend werken door sociale professionals is essentieel om dergelijke structurele en systemische onrechtvaardigheden aan te pakken.

Politiserend werken

Politiserend werken kent een veelvoud aan theoretische beschrijvingen. De interpretaties en de toepassingen in de praktijk kunnen sterk uiteenlopen, wat zowel de complexiteit als de relevantie van dit thema onderstreept. Vanuit de werkplaats WSDAN hebben we aandacht voor dit thema om de (toegang tot) grondrechten te waarborgen en structurele en systemische oorzaken die deze rechten in het gedrang brengen aan te pakken. Samen met partners uit het werkveld, docenten, studenten en onderzoekers streven we om kwetsbare groepen invloed te kunnen laten uitoefenen op het beleid en structurele kwesties onderdeel te maken van het publieke debat. Middels onderzoek willen we een breder en concreter beeld krijgen van hoe we de principes van het politiserend werken in de dagelijkse praktijk kunnen integreren. Hiermee willen we bijdragen aan een samenleving waarin iedereen gehoord wordt en sociale rechtvaardigheid de norm is.

Wat doen we?

- We werken nauw samen met de verschillende leerateliers en professionaliseringsthema's en inventariseren kansen om meer kennis op te doen rondom het thema politiserend werken;
- We organiseren thematische bijeenkomsten met partners uit het werkveld, docenten, studenten en onderzoekers om een concreter beeld en handvatten te krijgen voor hoe je de

principes van politiserend werken in de praktijk brengt;

- We geven presentaties en workshops bij diverse organisaties en onderzoekconferenties om kennis rondom politiserend werken te delen en op te halen;
- We benutten hierbij zowel theoretische kennis als praktijkkennis en ervaringskennis;
- Aan de hand van bovenstaande is het onze ambitie om het handelingsrepertoire rondom politiserend werken te vergroten.

Meer informatie of aanmelden voor toekomstige bijeenkomsten? Neem contact op met:

- Michelle van der Tier -
michelle.vandertier@han.nl
Senior Onderzoeker Lectoraat
Versterken van Sociale Kwaliteit
- Melih Samson –
melih.samson@han.nl
Docent-onderzoeker Lectoraat
Versterken van Sociale Kwaliteit

Professionaliseringsthema

Impact in de sociale basis

Binnen het professionaliseringsthema Impact in de sociale basis staan 2 begrippen centraal, die veel vragen oproepen. Daarom eerst 2 werkdefinities. Onder de sociale basis verstaan we:

“Het geheel van informele sociale verbanden (buurten, groepen, verenigingen, netwerken, gezinnen) aangevuld en ondersteund vanuit de lokale overheid, organisaties, diensten en voorzieningen, die het mogelijk maakt dat inwoners de mogelijkheden hebben om te participeren in sociale relaties op een manier die hun welzijn, capaciteiten en individueel potentieel verbetert.” (Jansen et al., 2021, p. 11)

Vervolgens kijken we naar de impact van aanpakken en programma's in de sociale basis. Impact is dan:

“De sociale veranderingen die het gevolg zijn van positieve en negatieve, bedoelde en onbedoelde, en directe en indirecte effecten van een interventie. Deze effecten treden op tijdens of na de interventie en doen zich voor bovenop en naast wat sowieso plaatsgevonden zou hebben.” (De Waele et al., 2022, p. 4)

Dat betekent dat dit professionaliserings-thema focust op de impact van aanpakken en programma's die zich richten op vormen van zorg en ondersteuning **zonder** indicatie, ook wel aangeduid als het voorliggend veld of nulde-lijn, vormen van community development (samenlevingsopbouw, opbouwwerk) en burgerinitiatieven. Het uitgangspunt hierbij is dat de sociale basis een complex ecosysteem is, waardoor het in beeld brengen van impact een uitdaging is. Meer weten? Bekijk ons [online magazine “Anders kijken naar impact”](#)

Impact toegankelijk maken voor iedereen

Impact is een hype en dus buitelen overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen en ook commerciële partijen over elkaar heen om hier iets van te vinden en hier iets over te zeggen. Wat er met impact bedoelt wordt, is vaak niet gelijk duidelijk. Vaak zijn de verwachtingen erg hoog. We merken dat mensen zoekende zijn en het lastig vinden om zich de taal van impact eigen te maken. Er is behoefte aan duidelijke concrete antwoorden. Die antwoorden kunnen we lang niet altijd geven: meestal zijn eerst verdiepende vragen nodig. Toch gaan we daar graag met de leerateliers naar op zoek.

Wat gaan we doen?

- Een inventarisatie van leervragen binnen leerateliers: o.a. een tool ontwikkelen om impactvragen te verhelderen en keuzes te maken in methoden (in samenwerking met Leeratelier Veerkrachtig Ouder worden).
- Kritisch kijken naar impact: impact is een hype en een politiek beladen containerbegrip.
- Sparringpartner zijn voor alle leerateliers en partners op impact.
- Deelname aan WSDAN thema landelijke werkgroep impact in sociaal domein.
- Deelnemen aan onderzoeken binnen werkplaats Sociaal domein, zoals Kracht van Samen, (naar gemeenschapsontwikkeling) en Experimentele Schuldenaanpak Arnhem.

Meer informatie?

Heb je vragen, of wil je graag meedoen, dat kan. Voor meer info over professionaliseringsthema Impact, neem contact op met: Gideon Visser MSc, onderzoeker bij Lectoraat Versterken van Sociale Kwaliteit.

Gideon.Visser@han.nl tel. 06-55240879

Professionaliseringsthema Sociale technologie

Met het professionaliseringsthema sociale technologie verkennen we hoe we sociale technologie kunnen inzetten binnen het sociale domein.

Digitale technologie als middel

Er zijn technologische innovaties waarmee specifieke problemen kunnen worden opgelost; een bionische armprothese waarmee mensen weer aanraking kunnen ervaren, bijvoorbeeld. Of het gebruik van Virtual Reality bij therapie voor angststoornissen.

Maar in het sociale domein ligt een noodzaak om met technologie verbinding tot stand te brengen; met elkaar in contact komen, elkaar zien, iets aan elkaar hebben. Dat noemen we fatische technologie. De technologie is dan niet een directe oplossing voor een probleem, maar een middel dat verbinding mogelijk maakt, waardoor problemen kunnen worden opgelost.

Bijvoorbeeld een eenzaam persoon die toenadering kan vinden tot zijn directe netwerk door de routes van zijn wandelingen te delen die hij maakt om tot rust te kunnen komen, zonder helemaal te hoeven uitweiden hoe niet goed het met hem gaat. Gewoon, als een teken van leven.

Kwetsbare omgevingen

Juist in deze kwetsbare omgevingen is het van belang om kritisch te kijken hoe we technologie inzetten en ontwerpen. Menselijk contact vervangen of digitaliseren is niet het uitgangspunt. Hoewel het voor de hand ligt

om daar naar te kijken bij een overvraagd werkveld met personeelstekorten. Maar drempels verkleinen en nieuwe vormen vinden om sociale verbinding mogelijk te maken is zeker mogelijk. En daar is ook creativiteit voor nodig.

Inzichtelijk maken

Inzicht krijgen in wat iedereen doet helpt ook al een hoop. Zo gaan we bijvoorbeeld aan de slag met een project om een digital twin op wijkniveau te ontwikkelen. Een virtuele afspiegeling van de wijk, waarmee bewoners aan de hand van de wijk-waarden kaart zelf kunnen aangeven wat er speelt in een wijk. En is er gewerkt aan een platform waarbij bewoners laagdrempelig in contact kunnen komen en participeren in culturele of artistieke activiteiten.

Thematrekker Jasper Jeurens is nu bezig om de belangrijkste vraagstukken en lopende projecten te inventariseren, om vervolgens te bepalen hoe we daar het technologische perspectief zinnig een plek kunnen geven.

Wat gaan we doen?

- We gaan nu aan de slag om de belangrijkste vraagstukken uit de verschillende leerateliers te inventariseren.
- Vervolgens gaan we in gezamenlijke bijeenkomsten aan de slag om te bekijken hoe we daar het technologische perspectief op een zinnige manier een plek kunnen geven. Wat zijn de mogelijkheden, en wat willen we?
- We kijken ook naar alle bestaande initiatieven van sociale technologie in alle werkplaatsen in Nederland om te zien wat we daarvan kunnen leren.
- Tenslotte werken we toe naar een handvest dat (toekomstige) professionals helpt om te bepalen wanneer, en hoe ze met technologie in het sociale domein kunnen inzetten.

Meer informatie?

Voor meer informatie over het professionaliseringsthema Sociale Technologie, kun je contact opnemen met Jasper Jeurens, onderzoeker bij Lectoraat Media Design: Jasper.Jeurens@han.nl

Professionaliseringsthema Samenwerken

VERBINDEN VAN WERELDEN ALS VERANDERKRACHT VOOR EEN RECHTVAARDIGERE SAMENLEVING

Samenwerking vindt plaats in allerlei contexten en op allerlei niveaus en gaat om meer dan alleen het sociale domein. Ook organisaties die zich richten op bijvoorbeeld zorg, onderwijs, wonen en cultuur spelen immers een rol in de buurt of wijk. Domeinoverstijgende samenwerking is dan ook een centraal thema. Binnen het professionaliseringsthema samenwerken leggen we de focus op het **verbinden van werelden**. Daarmee bedoelen we het over grenzen heen bij elkaar brengen en benutten van de ervaringen en kwaliteiten vanuit verschillende vakgebieden en vanuit zowel het mens- als professional zijn (De Groot, et al. (2023) *Boundary spanners in actie*). Daarmee bouwen we aan gezamenlijke veranderkracht als bijdrage aan een meer rechtvaardige samenleving.

Maar hoe ziet gezamenlijke veranderkracht er in de praktijk uit? Wat betekent dit voor het perspectief van alle betrokkenen, organisaties en culturen? Wat is ervoor nodig om hier goed uitvoering aan te geven en te verduurzamen? We richten ons de komende tijd op twee invalshoeken: sociaal-artistieke samenwerking en samenwerking tussen formele en informele werelden.

Sociaal-artistiek samenwerken

Sociaal-artistiek samenwerken gaat over het samen actief aan de slag gaan vanuit de sociale en artistieke wereld. Daarbij zijn alle perspectieven gelijkwaardig aan elkaar en onmisbaar om gezamenlijk krachtiger bij te dragen aan uitdagingen in de samenleving. We willen voortborduren op wat er in de afgelopen jaren al is gebeurd en gemaakt. Het gaat dan onder meer om:

- betekenisvolle ontmoetingen en het voeren van (artistieke) dialogen over maatschappelijke kwesties;
- het onderzoeken, delen en maken van kennis en ervaringsverhalen in verschillende (kunst)vormen;
- het aan de kaak stellen van onderbelichte perspectieven en bevragen van de norm;
- het ontwerpen van gezamenlijke toekomstbeelden;
- het vormen van een [netwerk](#) met praktijkprofessionals, inwoners, studenten, docenten en beleidsmakers uit het sociale en artistieke domein.

Tijdens het samenwerken in de ruimte die ontstaat tussen de mensen, organisaties en domeinen in, blijkt een verbindende kracht te ontstaan. Sociaal-artistiek samenwerken biedt mogelijkheden om niet alleen individuele, maar juist ook *collectieve* betekenis te creëren in het aangaan van maatschappelijke uitdagingen. (Muijen, H. & Brohm, R. (2018-2). Art dialogue methods. In: British Journal of Guidance & Counselling, 46:3, 349-364)

We willen meer zicht krijgen op de complementaire collectieve kracht die ontstaat als het sociale en artistieke elkaar ontmoeten in de praktijk. Waar schuilt deze gezamenlijke kracht in? Wat vraagt het in de samenwerking om het sociale en artistieke te verbinden en te borgen? Hoe kan de veranderkracht van sociaal-artistiek samenwerken ondersteunend werken en een aanvullend perspectief bieden aan praktijken en initiatieven van de leerateliers?

Samenwerking tussen formele en informele werelden

Sociaal werkers bouwen in hun werk relaties op met diverse partners. Vanuit gelijkwaardig partnerschap werken zij met deze partners aan wat inwoners willen, kunnen en nodig hebben in hun buurt of wijk. Partnerschap vertrekt vanuit gelijkwaardigheid, waarbij sociaal werkers hun professionele vaardigheden inzetten om de sociale kwaliteit binnen een gemeenschap te versterken.

Dit partnerschap uit zich in samenwerkingen met en tussen andere organisaties in de sociale basis, maar ook in de samenwerking met inwoners. Inwoners zetten zich het liefst in voor hun eigen buurt of wijk en willen zich eigenaar voelen van hun initiatief. Hun inzet drijft in belangrijke mate op het plezier dat zij eraan beleven. Inwonersinitiatieven hebben behoefte aan gelijkwaardig partnerschap, waardering, heldere en transparante communicatie, en vooral maatwerk.

Binnen het thema 'samenwerking tussen formele en informele werelden' willen we graag meer zicht krijgen op drempels in samenwerking tussen inwoners, inwoners-initiatieven en formele organisaties zoals welzijnswerk, woningbouwcoöperaties en gemeenten. Deze partijen ontmoeten elkaar steeds meer op fysieke plekken in de wijk die ertoe doen voor mensen. Door met elkaar specifiek in te zoomen op zowel voorbeelden van samenwerking tussen organisaties als tussen organisaties en inwoners(initiatieven), leren we welke factoren een succesvolle of belemmerende rol spelen en kunnen we deze kennis benutten om de samenwerking binnen de context van ieders eigen praktijk te verstevigen.

Wat gaan we doen?

- Kennis, vragen en behoeften ophalen over domeinoverstijgende samenwerkingsvraagstukken uit de

praktijken van de verschillende leerateliers.

- Samenwerkingsvraagstukken uit deze praktijken verbinden aan overige relevante kennis uit praktijk, onderzoek en onderwijs.
- Organiseren van tribunebijeenkomsten om samenwerkingsvraagstukken uit de verschillende leerateliers aan elkaar verbinden en overstijgende geleerde lessen te formuleren.
- Verdiepen van kennis over samenwerkingsvraagstukken in relatie tot de Sociale Kwaliteit benadering.
- (Door)ontwikkelen van tools en methodieken die bijdragen aan samenwerkingsvraagstukken binnen de leerateliers.
- Inspiratie, kennis, tools, methodieken, initiatieven en behoeften van praktijken uit het netwerk sociaal-artistiek samenwerken inbrengen bij de leerateliers WSDAN en vice versa.

Meer informatie

Voor meer informatie over sociaal-artistiek samenwerken kun je contact opnemen met Wytske Lankester, sociaal-artistiek verbinder WSDAN: wytske.lankester@han.nl.

Voor meer informatie over samenwerking tussen formele en informele werelden kun je contact opnemen met Nicole Moorman, onderzoeker Lectoraat Versterken van Sociale Kwaliteit: nicole.moorman@han.nl.

Versterken samenwerking medisch en sociaal domein

De Werkplaats ontvangt van VWS subsidie om in 2024-2025 in te zetten op de versterking van de samenwerking tussen het medisch en sociaal domein door twee lokale initiatieven een stap verder te brengen. Eén initiatief is gericht op preventie van Zorg en het andere op het voorkomen van zwaardere zorg. Daarnaast faciliteren we als derde activiteit een lerend netwerk om de twee lokale initiatieven in de regio van de werkplaats verder te brengen en om met elkaar te leren van ook andere initiatieven in de regio.

Preventie van Zorg: Narratieve methode voor het voorkomen en doorbreken van eenzaamheid bij ouderen in Zutphen

Een aanzienlijk deel van de vragen van ouderen die in het medisch domein terecht komen, zijn sociaal van aard. Ze hangen bijvoorbeeld samen met kleine of kwetsbare sociale netwerken en een verlies aan zingeving of daginvulling. De [gesprekskaarten Waarde van Welzijn](#) is een methode die in Zutphen in één wijk als pilot is ingezet gericht op het voorkomen en doorbreken van eenzaamheid bij ouderen. Deze aanpak gaan we evalueren en beschrijven en vervolgens testen in een tweede wijk. Op basis daarvan wordt een werkwijze ontwikkeld om de uitkomsten te duiden en te vertalen naar structurele samenwerkingen tussen het medisch- en sociaal domein.

Voorkomen van zwaardere zorg: Opschaling en implementatie van sociaal arrangeren in Zuid- Gelderland

In Zuid-Gelderland is een project Sociaal Arrangeren opgezet vanuit Sterker sociaal werk in samenwerking met de NEO huisartsenzorg, ZZG zorggroep en Buurtzorg. Het project werd mede mogelijk gemaakt door de gemeente Nijmegen en coöperatie VGZ en de Hogeschool Arnhem en Nijmegen heeft het evaluatie-onderzoek uitgevoerd. Sociaal arrangeren is een werkwijze waarin huisarts, wijkverpleegkundige en sociaal werker domein-overstijgend, proactief en met korte lijntjes samenwerken in de ondersteuning van kwetsbare oudere patiënten met cognitieve problemen. Het voorstel is om na te gaan hoe deze werkwijze snel en succesvol kan worden opgeschaald en te verkennen voor welke andere doelgroep(en) dit ook een passende werkwijze kan zijn.

Een lerend netwerk dat opschalen ondersteunt

Doel van het lerend netwerk is om de lessen uit de twee lokale initiatieven te delen met partners uit het regionale netwerk, te verbinden aan ervaringen met soortgelijke initiatieven van partners in andere lokale contexten (waaronder in ieder geval initiatieven met varianten van Welzijn op Recept en Voorzorgcirkels) en met landelijk

het versterken van de samenwerking tussen het medisch domein (bijv. huisarts, thuiszorg, wijkverpleging, ziekenhuis of zorgverzekeraar) en het sociaal domein (gemeentelijke voorzieningen, welzijn, sport, cultuur, informele netwerken) verder door te ontwikkelen en op te schalen.

In een volgende nieuwsbrief delen we graag hoe we de werelden van het medisch en sociaal domein meer met elkaar weten te verbinden in dit nieuwe project van de werkplaats.

Meer informatie? Lisbeth.Verharen@han.nl

*In het najaar van 2024 verschijnt weer een
nieuwsbrief van de Werkplaats Sociaal
Domein Arnhem en Nijmegen!*

